

Zas Latweefchu draugs.

1841. 8 Mai.

19ta lappa.

S a u n a s s i n n a s.

Is Peterburgs. Ne zil taht no Minskes pilfata bija ta Kreewu saldata Schumelwa meita gahjuse mēschā, ohgas lassht. Ceraudsija tur zee-tumneeku jeb arrestantu, kas no zee-tuma ismuzzis, un winnam lihds, saldatu, kas arri mekleja ņehptees. Meita tuhlin atsinne, ka abbi bija behgli un ta deht pilnā galwā ņahze ņaukt pehz palihga. Saldats, to dsirdedams, steepahs prohjam, bet arrestants winnai peegreesahs un uskrite, gribbedams winnu noschnaugt. Lai nu gan wihs bija dauds stipraks pahē winnu, tatschu meita droh schā prahtā pastahweja, til ilgi brehkdama, kamehr laudis deesgan leelā pulkā ņakrehje, kam arri isdewahs papreeksch to arrestantu un drihs pehz tam to saldatu ņakert. Augsti zeenigs Keisers, dabujis sinnahē, ka meita us tahdu wihs bija peepalihdsejufe, abbus behgtus dabuht rohkā, winnu irr apschinkojis ar 100 rubleem sudraba un tahdu sudraba gohda-sihmi, kam wirsrahts: "Luh tē, uszih-tigs zilweks!" un kas ap ņaklu nehama.

Kaspiskā juhrā irr dascha falla, kas pee muhsu Keisera walstibas peederr un kur kautini deesgan labbā meerā dsihwo. Bet atnahē tur no zittahm mal-lahm, no schahdahm tahdahm ņweeschahm tautahm, brihscham laupitaji, kas eedsih wotajeem uskriht, tohs woi aplaupa, woi wedd wangōs. Ne ņenn us tahdu fallu atnahze laudis no tahs tautas, ko nosauz: Tschetschenzen, ņakerr 10 strahdneekus lihds ar winnu waggaru un winnus aiswedd wangōs. Weens droh schs Kreewu birgeris, Tupizim wahrdā, to redsedams, dohdahs lihds ar teem diweem strahdneekem, kas winnam bija, teem laupitajeem pakkat, un ar droh schu un uszih-tigu prahtu ar winneem zihnijees, tohs 10 strahdneekus no winnu rohkahm ispesti. Zil to waggari ne jaudaja isglahbt; to tee laupitaji ņakappaja gabbalu gabbalds, un paschi aisbehdsē kalnōs. — Augsti zeenigs Keisers, to dabujis sinnahē, schehligā prahtā droh scham birgeram dahwinaja 100 rubtus sudr. un sudraba gohda-sihmi, kam wirsrahts: "Luh tē, uszih-tigs zilweks!" un kas ap ņaklu nehama. Abbi strahdneeki, kas bija palihdsejuschi, dabuja katrs 50 rubl. sudr.

Darbu-rullis pa mehnescheem; jeb mahziba, fahdi darbi fainneefeem ar
fawu faimi iffatrâ mehnesi pehz fahrtas ja-strahda.

M a i m e h n e f i .

Sahama datta.

Peë mahjas=buhfchanas warr falaffiht daschadus agrus pulku un koh-
ku=seedus, kâ arri faknes, kas derr ahresteschanaï; arri tahs fawadas fehnes tag-
gad warr fagahdaht, ko fauz lahtscha=purnes (Morcheln), tahs isschahweht un par
derrigu ehdeenu us seemu glabbahht. Tas wifs irr weegls darbs preeksch behrneem.

Pahr lohpu=kohpfchanu. Nu ihstems laiks lohpus gannôs dsiht. —
Rad labs gais, tad lohpi agraf' isdsennami, un kad rihtôs falna woi migla,
tad wehlat'. Prohti: lihds 15tai sch. mehn. gohwis pulksten 4 no rihta ja=eh-
dina, 5zôs ja=flauz, 7nôs ja=dsirdina un ja=dsenn gannôs. Wakkarôs pulksten
7nôs ja=dsenn mahjâ, ja=flauz un ar faufu ehdeni ja=ehdina. No 15tas sch.
mehn. un jo prohjam, no rihta pulksten 2wôs ja=dsirdina un gannôs ja=dsenn.
9nôs ja=pahrdenn un ja=flauz wehfâs kuhhtis un pehz puffedenas pulksten 4rôs
gannôs ja=dsenn. Wakkarôs pulksten 8nôs ja=pahrdenn, ja=dsirdi un laidara
widdû ja=flauz. Jaun=peena gohwis warr 3 reis pa deenu flaukt un flauzamu
laiku fawadi eedalliht. Prattiseet paschi, ka wehfâ laikâ no rihta wehlaki ja-
dsenn gannôs. Leez wehrâ: lohpi ja=ganna papreeksch faufâs plawâs, kamehr
schahs teef aiskruftitas; pehz atkal papuâ un kad schi teef usstrahdata, tad tik-
kai ja=fahk gannibâ dsiht, kamehr labbiba un seens tiks fakohpti. — Zuhkas
karstâ laikâ allasch dsirdinamas. — Aitas schinni mehnesi ja=zehrpj, kad tahs
3 deenas papreeksch irr skaidras ismasgatas; bet nozirpta meesa ar fahlitu uhdeni
ja=apmasga, lai flikts gais winnahm ne skahde. Aitahm arri waijag' schinni
mehnesi apeetees. Kad winnas dabbu prischu sahli ehst, tad ne waijaga dsirdiht
un kad willa paleef neffaidra, tad ja=masga woi ja=peldina ar ihpaschu sinnu;
un kad masgatas, woi peldinatas, tad ja=farga no puttekteem, kamehr wehl irr
flapjas. Karstâ laikâ aitas brihscham tâ sakarst, ka tahm azzu dsihples mettahs
farkanas, purna paleef karsta un winnas ahtri puhsch; kad tâ noteeft, tad win-
nas ja=dsirdina ar tahdu uhdeni, kas ar salpeteri fajaukts tâ, ka us 25 aitahm
nahk 4 lohstes salpetera. Ganni lai fargahs aitas baidiht ar sunneem, kas flep-
peni winnahm uskriht. — Kasas ja=farga no jauneem mescheem. — Bar-
tojami lohpi taggad ja=pahrdohd.

Mahjas=putni taggad wehl pabarrojami, ihpaschi tee jauni, kâ jau effam
mahzijufchi. Zihteri taggad eet perreht. Winneem perrekti itt agri ja=fataifa,
jo zittadi winni usmekle fleppenas weetas. Us perreschanu ja=ismekle 2 gaddus
wezzu mahititi. Winnas mihto perreht ne ween kluffâ, rahmâ, bet arri tumschâ
weetâ, ta deht aishahs kuhhtei wiffus zaurumus zeet un zehwinus atschkire pa
wiffam noht. If pa 24 stundahm waijag' perretaju no perrekta nohemt, labbi
pa=ehdinahht un tad atkal us panteem uslikt. Bet kad jau zahlani fahk ischkil-
tees, tad ne waijag' mahititi pirnak nozelt, kamehr wiffi ischkihlufchees. Tad
waijag' tohs zahlenus eemehrzeht aufstâ uhdeni un atkal palikt mahstei appafschâ,
kamehr noschuhst; zaur to winni paliks stiprakti. Zittahm mahritehm arri warr
zahlenus nohemt, un zittai, kas arri isperrejuse, doht waldiht; schahm atkal pa

ohtru reis pautus doht perreht, fo winnas labpracht darra. Paschi waislai nederrigi tehwiini us to geld, kad winneem tahs leelas spalwas no pawehderes ispluhz un to pliffu meefu ar pippara uhdeni famasga jeb ar nah'rehm pahrpere. Tahs sahpes pauti remde un ta deht wiini labpracht teem wirsü tupp. — Tais pirmâs 24 stundâs zahleneem ne waijag' ne fo doht ehst. Kad tas laiks pagahjis, tad ja-dohd wahritas smalki sakappatas ohles (pauti); pehz smalkus grißku putraimus, arri sakappatus siphopolus, nahtrites, lohkus un peterfilles warr pee scha ehdena peelikt. Jauneem tihtereem snahbi tohti wahji, ta deht teem ehdamajs ja-bere us kahdu audekta gabbalu. Itten labbi buhs, kad winnus pirmejâs 6 neddelâs brihscheem ehdinaseet ar leelahm skudrahm woi skudru pau-teem. Jauni tihteri tohti mihto siltumu, bet arri ehnu; wiini ne panefs ne leelu faules karstumu, nei arri drehgnu un wehsu gaisu. Ta deht labbi buhs, kad tais pirmejâs 14 deenâs winnus ihpaschâ kambari turreseet, fur mehrens siltums. Pehz warreet sahkt laist ahra, prohteet: imâ deenâ ap puffedeenu, kad naw ne karstis nei auksts, weenu stundu; zra deenâ 2 stundas un t. j. pr., kamehr eerohn, bet allasch tahdâ weeta, fur ehnu warr dabbuht. Ihpaschi wiini ja-sarga no tahdahm weetahm, fur nahtres aug, jo tahs winnus pataifa klibbus. Kad 8 deenas wezzi, tad arri warreet barroht ar wahriteem sirneem, sakappatahm nah'trehm, wehrmelehm, fallateem: un ar skahbu peenu. — Slapjumu wiini arri ne panefs, bet turpretti stipri dserr; ta deht ja-gahda, ka prischs uhdens winneem ne kad ne truhkst. Kad jau labbi pa-augusch, tad warr us nopfautahm faufahm plawahm un ruggajeem laist, fur tad paschi barrosees. — Jauneem tihtereem daschu reis gaddahs tahda flimmiba, ka galwa isfittahs un wiini paleek flahbi. Schi flimmiba irr lippiga, ta deht flimnee no wesseeteem ja-atschliex. Stimmeem tad waijaga eeksch dsehreena eelikt sagruhstus mahz-rutkus un smalki sakappatas nah'tres. Tas tihrihs affinis. Pehzak warr to wainu ar bohmselji apsmehreht. — Ja teem wehders zeets, tad waijag' eedoht patlabban isstauktu gohwju peenu, jeb druszin bohmselji. Labbi buhs, kad winneem allasch eeksch dsehreena nowahriseet pahri pipparu graudus.

Taggad, kad wiffas mallas no sneega un leddus tihras, warr wiffus neflaidrumus un fuhdus sadstht leelâ tschuppâ, kas laidarâ eekschâ gahschami, kad tas buhs tukfchs no fuhdeem.

Rehka = woi faknu = dahrsâ. Sirneem schahpuri ja-peesprausch; leelee gurli (Kürbis) un seemasrutkas taggad ja-sehj un semmenes ja-stahda, faufâ laikâ ja-apleij, un — ar wahrdu falkohht — taggad wiffas sehshanas un stahdishanas dahrsôs ja-steids. Ihpaschi stahdu = lezzekli allasch ja-apleij un ja-rawe. Scha mehnescha gallâ warr lezzeklu stahdus dehtstht dohbês. — Sargajeet sawus dahrsa stahdus no skahdigeem kustoneem. Peespraud pee stahdeem paegtu sarrus, ta, ka teem ehna kriht wirsü un apleij stahdus paschus. Pa wiffam tahs smalkas gnihdas, kas ap stahdu kachtineem un us lappahm miht, irr tohti skahdigas un zaur winnahm wehl skudras us stahdineem kriht. Lufko winnas pee laika ar ehnu un slapjumu nihzinahht, jeb wiffu sarrinu woi lappu nolausis, prohjam sweed. — Skudras woi mihsenes nihdesi tahdâ wihsê: fabers kampereu ar spiritu par pulweri un scho kaisi ap stahdeem woi kohkeem. Warr arri

to weetu aplaistih ar tahdu uhdeni, fur siwis nowahritas. Ja tahs ap kahdu kohku mettahs, tad scho no appakfchas apsmehre ar darwu, jeb apwelz ar tahdu rihflu, kas siwu uhdeni eemehrzejhs. Winnas arri ta warr nihdeht: no rihra agri, jeb ap puffedenu moi pascha walfara, kad winnas wiffas wehl kohpa, ap lej to puhni ar werdofchu uhdeni, moi aplahj ar flapjeem salmeem un ais dedfni, un kad fadedsis, tad ismaifi un apleij ar kasku uhdeni moi ar truhdeju fcheem zilweku mihsleem. — Spradschus ta warr nihzinah: nemm kahdu sprizz=kanni pilnu uhdena, scho famaiifi ar salkajahm seepehm un ar tahdu uhdeni aplaisti tahs weetas, fur spradschi samettufchees, moi jau tad, kad tee stahdi tiffo sanahlfufchi. — Schurkas un pelles behg, kad Turku kweefchus (Mais) ar faufahm moi prifchahm funnu=peterfiljehm (Schierling) wirroscha uhdeni usfilda un tannis weetas, fur pelles rohnahs, pahri graudus noleef. — Rahpurus, ja tee wehl rohdaht, aisdifhi ta: fagruhd sehwell itt smalki, un ohgles kahda pannâ eebehris, uskaiifi wirfu un leez appakfch to kohku, fur kahpuri samettufchees. — Kad kurmi dahrsu isrohft, tad eeleez koriander=fakni winnu allâs, jeb eebeer kahdu fauju no tahm paschahm fehklahm winnu tekkâ; moi arri: uswakte, kad kurmis semmi zell, un tad no pakkalas ar schkippeli isfweed winnu pee gaismas un nokauj. — Sleekas behg, kad tahs dohbess, fur winnas miht, aplaista ar tahdu uhdeni, fur kannepu fehklas moi lappas jeb arri Wahjsemmes reeksta (Wallnuls) augli moi misas nowahritas. H. L.

(Weidsama pufse us preekschu.)

(Schai lappai pawaddons no wufsboghena, fur eekschâ: 1) No teem stahsteem, fâ ar to krittigu rizzibu gahjees Apustutu laifos, beidsams gabbals. 2) Kristiga pamahzifchana.)

Sinna, zil naudas 6. Mai=mehn. deenâ 1841 eeksch Rihges maffaja
par daschahm prezzehm.

Par	Maffaja:	Eudr. nauda. Rb. R.	Par	Maffaja:	Eudr. nauda. Rb. R.
1	puhru rudfu, 116 mahrzinus smaggu	1 70	1	pohdu (20 mahrzineem) waffu =	7 —
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1 20	—	tabaka = = = = =	— 65
—	kweefchu, 128 mahrzin. smaggu	3 50	—	fweefta = = = = =	2 30
—	aufu = = = = =	— 80	—	dselses = = = = =	— 75
—	firnu = = = = =	1 60	—	linnu, frohna = = = = =	2 —
—	rupju rudfu = miltu = = = = =	1 75	—	brakka = = = = =	1 80
—	bihdeletu rudfu = miltu = = = = =	2 40	—	kannepu = = = = =	— 90
—	bihdeletu kweefchu = miltu = = = = =	4 —	—	schkichtu appinu = = = = =	2 —
—	meeschu = putraimu = = = = =	1 90	—	neschkichtu jeb prezzes appinu	1 —
—	eefala = = = = =	1 20	—	muzzu filku, egju muzzâ = =	7 50
—	linnu = fehklas = = = = =	2 50	—	lasdu muzzâ = =	7 75
—	kannepu = fehklas = = = = =	1 60	—	smalkas fahls = = = = =	4 25
1	wefumu feena, 30 pohdus smaggu	3 —	—	rupjas baltas fahls = = = = =	4 50
barrotu	wehrschu gaku, pa pohdu =	1 20	—	wahti brandwihna, puffedegga =	13 —
			—	biwdegga =	15 50

Brihw drikkelt. No Widsemmes General-gubernementes pufes: Dr. C. C. Napiersty.

Latweeschu drauga

p a w a d d o n s

pee № 19.

8 Mai 1841.

. S t a h - s t i ,

fä

gahjiß pasaulé ar kristigu tizzibu no Apustuku laikeem lihds taggad.

1 m a j s l a i k s .

No pirmeem waffaras swehtkeem lihds Keiseram Konstantin.

(No 33fcha gadda lihds 324tam weh; Kristus weedsimschanas.)

1 m a n o d a k t a .

Rä bijis pa paschu Apustuku deenahm.

(Weidsams gabbals.)

Za pirma leela waijafchana no paganu puffes tahm kristigahm draudsehm zehlahs paschä paganu widdü, eeksch Rohmas pilsehtas, tik fo Apustuls Pahwuls no turrenes bija aisreisojis. Deewa laime, ka ne agraki; jo zittadi schis Deewa wihrs ne wehl pahri gaddu preeksch tahm draudsehm buhtu warrejis darbotees. Tas Keisers Nero, negants, besdeewigs zilweks, kas sawu stohlmeisteri, sawu mahti un sawu seewu bija lizzis nonahweht, tas, weenä gabbalä eeksch meefas fahribahm dschwodams, eefahkumä mas behdaja un sinnaja pahri teem kristigeem laudim; bet drihs winsch arri mefleja eemeßlu, winnu affinis islect. Jo winsch bija lohti lepns un fahrigs pehz leela gohda. Tapehz arri smahdeja to wezzu Rohmas pilsehtu, un gribbedams jaunu brangaku usbuhweht, lifke wezzu eededsinah. Septim zauras deenas degge pilsehta, kamehr dauds wairak fä pufse lihds ar wisseem saweem nammeem, elku basnijahm, pillim, gohda, stabbeem un zittahm baggatibahm bija pelnu pelnds. Warr gan dohmaht, fä eedschwotaji gauschi fassaitahs, fad fahze daudsinah, Keisers pats effoht pawehlejis, ugguni peelike winnu nammeem. Bet schis swehrs, gribbedams kauschu dufmibu no few nogreest, teize: tee kristigi laudis scho nedarbu effoht padarrisjuschi. Nu uskritte scheem no mallu mallahm. Eeschue winnus eeksch maifeem, fo isbahse ar pakulahm, un no ahrenes aplehje ar pikki, tad winnus eerakke semme, fä meetus, un no augshenes eededsinaja, lai tee rä, pa garrahm reisehm eestahditi, spihdoht fä gohda swezzes un fä deggofchas darwas muzzas, fad tee pagani pa naktim danzoja un spehleja. Zitti tikke eeschuhti eeksch swehru ahdahm un teem paganeem par kummediau no funneem faplehti gabbalds. Wehl zitti eeksch Keisera dahseem reisu reisehm tikke peenagloti pee krussteem, woi ar zittahm lihdsigahm breef migahm mohkam nonahweti. Mas pulzinsch kristigu kauschu wehl tur kluffibä atlikke; un schohs laikam apmeerinah un stiprinah, nahze Pahwuls ohtu reisi us Rohmu, bet tur winnam drihs gaddijahs, Kristum, sawam Kungam, par gohdu sawu dschwibu nodoht.

Tik fo eeksch Rohmas eefahze tohs kristigus laudis waijah, tad arri eeksch Jerusalem Kristus renaidneeki atkal zehlahs, un tur tam bissapam Zehkabam, Jesus pascha

brahtam uskritte. Webde winnu preeksch to augstu teefu, un kad tur drohschi apleezinaja, ka Jesus sehdoht pee Zehwa labbas rohkas un nahkschoht us debbefu padebbescheem, tad winnu nogruhde no behnina un winnu mehtaja ar afmineem. Ar stipru balfi winsch wehl fauze: »Zehws, peedohdi teem; jo tee ne sinn, fo winni darra!« Ar ruugu winnam firdami us galwu, tee winnu pa wissam nobeidse. Bet schis arri bija weens no teem pehdi-geem warras-darbeem, fo tee Zuhdi prett kristigeem laudim padarrja; jo jau ta gruhsta fohdiba bija kahjas, fo Jesus (Luhf. 19, 43, 44) winneem bija pasluddinajis. Zuhdi jau no pirma galla Reemeru waldischanai bija steepuschees pretti, un kad nu tas pehdigajs Reemeru semmes-fohgis G e f f i u s F l o r u s winneem juhgu jo deenas pataisija jo gruhstaku, tad beidschoht dumpis zehlahs un pahraehme, ka ugguns wehtras laikâ ruggajus, drihs wiffu Zuhdu tautu. Wiffas sihmes, ar kurreohm Deews schezligi winnus bija gribbejis mohdinahst us to weenigu wajjadfigu leetu, winni bija laiduschi pahr galwu, jo sawâ eenaidâ prett Reemereem winni bija ka aqli un ahrprahâ. Zik tee kristiti laudis eeksch Jerusalemes, Jesus pamahzifchanas (Luhf. 21, 20) peeminnedami, dewahs ahtrumâ prohjam no turrenes. Zitteem no winneem kehniensch A g r i p p a to masu pilssehtu Pella, winn' puffed Jardana, eerahdija par mahjas weetu; zitti laikam zittur buhs glahbuschees, jo to laik' jau kristitu zilweku tur tik leels pulks atraddahs, ka ne wisseem eeksch masas pilssehtas ruhmes buhs bijuse. Reemeru karraleelskungs W e s p a s i a n s nahze ar sawu karraspehku preeksch Jerusalemes un to apstahje, un kad winsch pats tikke eezelts par Reemeru keiseru, tad winna dehls T i t u s usnehmahs scho pilssehtu apsehst. Ak, un zik stipra winna bija usbuhweta: ar kahdeem muhpreem un ar kahdu zikkadelli! Pa tam arri pafaul' leels pulks kauschu bija eekschâ. Jo tanni paschâ laikâ, kad Titus ar sawu lehgeri pilssehtu apwehrse, gaddijahs Zuhdeem sawas leeldeenas, un, ka tur jau us leeleem swehtkeem eerasts, bija neisfkaitami dauds zilweki no wiffahm mallahm fanahkuschi. Mums wezwezza grahmata rohkâ, fo weens Zuhduwihrs, Josefus wahrdâ, pahr to irr farakstijis, ka Zuhdeem wezjods laikods effohst klahjees, un schi grahmata stahsta, ka tanni brihdi drihs wiffa Zuhdu tauta, wairak ne ka pussohrts millions zilweku, tur itt ka zeetumâ effohst bijuse eeflehgta. Un ta nu leelai Jerusalemel pastara stunda bija nahkuse: schai pilssehtai, kas gan pahr wiffahm zittahm pilssehtahm pafaulê wehrte, ka to wehrâ leekam, kas tur notizzis. Kad Abraams sawu dehlu Isaaku gribbeja uppureht, tad tas Morija-kalns, kur pehzak to leelu basnizu usbuhweja, wehl bija tukfcha weeta un arri tam apkahrt ihsten ne kas ne bija. Zik pehzlaikâ, kad Israeliteri no Egiptes semmes nahze, tad jau kahda pilssehta tai kalnâ stahweja, un tikke, kad wiffu semmi Israeliteru ziltim isdallija, abbahm ziltim Juda un Benjamin peeschkirta. Sadedinaja winnu, bet pehz tee Zebusiteri winnu atkal usbuhweja un ar muhpreem tik apzeetinaja, ka sawâ lepna prahâ dohmaja: aqli un tifti winnu prett D a h w i d u warretu aisstahweht. Bet schis winnu tok uswarreja un to Zianas pilli few isfchihre par sawu mahjas pilssehtu. Kamehr D a h w i d s un winna dehls S a l a m a n s waldbija, tamehr Jerusalemel stahweja sawâ wiffleelakâ gohdâ, un winnas baggatiba bija tik leela, ka winnas eeduhwotaji sudrabu ne turreja augstakâ wehrte, ne ka tohs bruggu-afminus us eelahm. S a l a m a n s winnai dewe to wiffleelaku glihtrumu, to jauku Deewamnammu, kurrea muhrus un brangumu to laik' wiffa pafaulê apbrihnoja. Bet N e b u k a d n e z a r s isposhtija ne ween scho brangu basnizu, bet arri wiffu pilssehtu. Raut nu gan Zuhdi, zik no Babilones zeetuma pahrnahkuschi, ar behdigahm firdim to atkal sahze us-

buhweht, tatschu wifs tas bija ne kas prett to wezzu brangumu. Utkal jauna nelaine nahze pahr pilssehtu un basnizu tanni laikâ, kad tee Makabeeri dshwoja, kas zaur sawu firds drohschibu ar Deewa palihgu padarrija, ka ne tikke pa wissam isposhtita. Erodes, tas leelajs, usbuhweja to basnizu drihs pa wissam no jauna un winnu isgresnoja, nau das ne mas ne schelodams. Kad Kristus schinni Deewa nammâ sahze mahzht, tad winni jau 46 gaddus pee ta bija buhwesuschu un wehl buhwesa, kamehr tahs sohdbas deenas jau preeksh durwim bija. Ar tahdu ilgu buhweschanu tee winnu nu gan wehl par brangu ehku un brihnuma jihmi bija ustaifjuschi (Mark. 13, 1), pahr ko laudis pa wissu pafauli sinnaja stahstht, un pahr ko arri Titus pats no firds wehleja, lai to jel fargajoht neisposhtitu. Bet Jesus wahrdi gabje spehkâ. Ko teem neisfkaitameem barreem, kas eeksch Jerusalemes bija eeslehgti, gan palihdseja, ka pilssehtas muhri tik zeeti un winnas tohrni tik augsti bija! Ar scheem akmineem winni ne warreja usturretees, maifes jau drihs sahze peetruht, un beidscht tihrajs bads pahr winneem nahze. Ak tawas breefmas! daschâ weetâ ehde zilweku gallu un dshere zilweku affinis. Sakka pahr seewahm, kas sawus paschus behrnus effoht nokahwuschas un usehduschas; stahsta arri, ka zitti laudis eerihjuschi lohpu ahdu, pelles, schurfas u. t. j. pr. Pa tam arri pilssehtas eedschwotaji sawâ paschâ starpâ karrojajs un zits zittu lihds affinin waijaja. Schkeet, ka Zuhdi wehl paschi ar saweem darbeem preeksh wissas pafauls effoht gribbejuschi parahdht, ka winni to Deewa sohdbibu, kas winneem usnahze, teescham pilnigi bija nopelnijuschu. Bija gan breefmigi apgrehkojuschees, bet tikke arri breefmigi sohdbiti. Beidscht Keemeru karra spehks eelausijajs pilssehtâ un bes schelofchanas zitte semmè wissu, kas ween pretti tur rejajs; eededsinaja tihschâ prahtâ to basnizu, faut gan Titus to zeeti bija aisleeddis, un ne akmins ne palikke us akminu. Wissu Jerusalemi isposhtija, 97,000 Zuhdus aiswedde wangôs un 1,000,000 zilweki pa aplehgerefchanas deenahm sawu gallu bija atradduschu.

Tahds bija tas gals schai leelai pilssehtai, ko, faut gan taggad lohiti wahju un noschehlojamu, tatschu Urahberi wehl nosauz: to swehtu pilssehtu. Un tik ko schi pilssehta bija pohstâ, arri Zuhdu walstiba un deewakalposchana bija gallâ. Preeksh kristigas tizzibas tas nu gan slikti ne bija. Nahze zaur to gaismâ, ka winnai, faut gan ta no Zuhdu tizzibas bija zehlusees, tatschu sawa pascha sakne bija, un tâ notikke, ka nu arri zittas tautas jo deenas jo labbaki mahzijajs, tohs kristigus laudis no teem Zuhdeem ischhirt; un sin nams, tas teem kristigeem par labbu nahze. Arri patte kristiga tizziba nu sahze wehl walrak schlihtitees no Zuhdisseem eeraddumeem, kas pee dascheem zilwekeem tik tapehze wehl spehkâ un gohdâ stahweja, ka tee no masahm deenahm tohs bija zeenijuschu, un kas tatschu tizzibai spehku parehme. Ja Jerusalem buhtu pastahwejuse sawâ gohdibâ, tad winna tai kristigai draudsei laikam buhtu palikkuse par widdu un pamattu; bet flamehts Deews! muhfu tizzibai, kas mahza Deewu peeluhgt garrâ un pateefibâ, nedf Jerusalemes, nedf Rohmes, nedf zitta pamatta waijaga, ne kâ ta, kas tai jau likte, prohti: Kristus.

Ihsti to ne weens ne sinn, woi wehl zits Apustuls, ne kâ Zohnis, tanni laikâ bija dshws, kad Jerusalem gabje pohstâ. Schis, kâ schkeet, jau ihfu laiku preeksh tam bija dewees us Ewesus pilssehtu eeksch Mas, Ahtias, no turrenes tahm kristigahm draudsehm wissapfahrt kâ Apustuls sawu gaismu likt atspibdeht. Kad nu appafsch Fei-

sera Domiziana no jauna sahze kristigus laudis waijah, ko pa to starpu tok 30 gaddus bija laiduschī meerā, tad arri Jahni aizinaja Keisera preekschā. Weens no teem wezzwezzem basnizas-tehweem, ar wahrdu Tertullian, sawā grahmatā stahsta, ka Keisers effoht lizzis winnu eemest katlā werdoschas eljes, bet Jahnis tatschu spirgts un weffels atkal isnahzis ahrā. Nu winnu sūhtija us Patmos-fallu, Greekeru juhrā, un tur itt kā zectumā turreja. Schē wīnsch sawu parahdischanas-grahmatu irr rakstijis.

Up scho laikū arri notikke, ka Keisers Domizians likte isklaufnah, woi ne wehl kahdi behrnu behrni no Dahwida atrastohs; jo wīnsch bija dsirdejis, ka weens no scheem palikschoht wissahm walstibahm par kehniū, un to wīnsch labprahht buhtu isdeldejis, ka winnam ne waijadsetu no ta bailotees. Wedde winnam preekschā diwus behrnu behrnus no Judas, Jesus brahta. Bet kad schē sawas reppainas rohkas winnam rahdija, winnu pahrelezinadami, ka winneem no saweem rohkas darbeem effoht ja-usturrahs, tad wīnsch tohs nizzinadams atlaide, un fazzija: no tahdeem winnam bailles ne effoht. Beidsahs drihs arri tahs waijaschanas, zaur ko gan dauds kristigi laudis, wisswairak eeksch Mas-Abshas, sawu gallu bija dabbujuschī, un raug, Keisers Domizians tikke nokauts.

Tad atlaide Jahni atkal par brishwu un wīnsch nahze atpakkat us Ewesus. Tē wīnsch sawu ewangeliūmu un sawas 3 zittas grahmatinas rakstija, ko mehš arri jaunā testamentē useemam. un kurā wīnsch daschu wahrdu sluddinaja pret nepateefstigeem mahzitateem, kas tanni laikā sawas leekas mahzibas mekleja Kristus tizzibai peejaukt. Wīnsch, kad wehl simts gaddi pehz Kristus peedsimschanas pilni ne bija pagahjuschī, nomirre firmā wezzumā, kad wehl sawas beidsamās muhscha deenās weenā gabbalā bija pamahzijis: »Behrniū, mihtojeet zits zittu.« Ihsa mahziba gan; bet tatschu kristigi laudis to nu jau 18 simts gaddus mahzahs un mahzahs, un wehl lihds schai stundai to naw ismahzijuhsces.

54.

• Kristigas pamahzifchanas, daschadas.

6.

Arri tahdi zilweki naw retti pāsaule, kas pee tahm kristigahm mahzibahm, ko teem sluddina, Deewam schehloht, sawā prahtā dohma: »Kas ta tahda taisniba un deewabihjafchana, pahr ko mahzitatei sluddina, lai wiffi zilweki dsennahs pehz tahs! Tok daschi zitti laudis neewa un apmeij tohs taisnus un deewabihjigus.« — Bet tā dohmaht leela negudriba; jo, ja tad ar taisnibu un deewabihjafchanu ne kas naw, kā tad tas nahk, ka pahchi tee netaisni un besdeewigi dsennahs isliktees kā taisni un deewabihjigi? Raug, ta man schēet flaidra sime, ka tas Wissufchebligajs arri winneem wehl to mehra aukli preekschā tur, pehz kurā wīnsch gribb, lai wiffi mehrojahs. Ne peewillatees, draugi; ko tas zilweks sehj, to wīnsch arri ptaufs; jo Deews nedf leekahs peekrahptes nedf pahrkahpj sawu fohlischanu. Wīnsch walti ne falka: »es esmu swehts; jums arri buhs buht swehtem,« un walti ne fohla laimi un labklahfchanu teem, kas pehz swehtifchanas dsennahs, un fohdibu teem, kas ne dsennahs pehz winna patikfchanas. Tapehz falku ar Dahwida dseefmu (33): »Dseedajt tam Kungam jaunu dseefmu, — jo winna wahrds irr taisns, — wīnsch mihto taisnibu un teefu.«

36.